

19. september 2023

ARVAMUS
krüptovaraturu seaduse eelnõu kohta (toimik 23-1099)

Käesolevaga esitab Striga Technology OÜ arvamuse 21.08.2023 avaldatud krüptovaraturu seaduse eelnõu kohta, millega rakendatakse riigisiselt MiCA, TFR, ja DORA määrusi.

I. Paragrahv 47 lg 4, 6, 7 (keeleline)

1. KrüTS eelnõu § 47 lõigetes 4, 6, ja 7 kasutatakse terminit „virtuaalvääringu teenuse osutaja“. Kehtiv turuosalise definitsioon seaduses on „virtuaalvääringu teenuse pakkuja“.

II. Paragrahv 47 lg 4, 5 (sisuline)

2. Eelnõu kohaselt tuleb virtuaalvääringu teenuse osutajal/pakkujal (VVTP) viia oma tegevus MiCA määрусega kooskõlla ning saada tegevusluba 2025. aasta 1. juuliks. Kui luba ei ole selleks ajaks väljastatud, on kuni tegevusloa andmise või sellest keeldumise otsustamiseni keelatud teenuseid osutada.
3. Osundame viidatud sätetega seoses järgnevatele kitsaskohtadele.
4. **Esiteks**, juhime tähelepanu, et mitmed regulatiivsed ja tehnilised nõuded ning juhendmaterjalid antakse MiCA alusel välja hiljemalt päevaks, kui MiCA muutub tervikuna kohalduvaks (30.12.2024), sh suunised krüptovara kvalifitseerimise kohta finantsinstrumendiks (Art 2(5)), krüptovara kohta nõu andmise suunised (Art 81(15)), krüptovaraülekande teenuse osutamise suunis (Art 82(2)), turukuritarvituste ärahoidmise ja ennetamise RTS (Art 92(2)).
5. Turuosalisel on mõttekas taotleda tegevusluba siis, kui kohalduvad nõuded on teada ning turuosaline on jõudnud oma tegevuse nõuetega kooskõlla viia. Lisaks võib alles avaldatavate regulatiivsete nõuete või juhendmaterjalide sisu omada mõju turuosalise ärimudelile laiemalt (nt suunised krüptovara finantsinstrumendiks kvalifitseerimise kohta). On võimalik, et lõplikud suunised ja standardid kehtestatakse lõplikul kujul varem, kuid see ei ole tänasel hetkel teada.
6. Seega jääb regulatiivse keskkonna väljakujunemiseks seatud tähtaja ning tegevusloa saamise tähtaja vahele tänases teadmises 6 kuud, mille sisse peab mahtuma lõplike nõuete analüüs ja kindlakstegemine, vastavuse saavutamine, taotluse esitamine ning menetluse läbimine. Meie hinnangul on küsitav, kas selline ajaraamistik on realistlik või vähemasti kas see on proportsionaalne. Osalt on tegevusloa menetluse läbimise kestus ka väljaspool turuosalise kontrolli. Meie ettepanek oleks seega üleminekukorda mõnevõrra pikendada.
7. Arvestades, et lõplikud nõuded võivad selguda alles detsembri lõpuks 2024, ei pruugi turuosalisel olla otstarbekas tegevusloa taotlust Finantsinspeksioonile esitada septembris 2024 (praegune võimalus eelnõus), teadmata, kas esitatud dokumentatsioon ning sisemised süsteemid/protsessid vastavad veel tulevikus kehtestavatele tingimustele. Üks variant oleks seega jätta ära võimalus esitada taotlusi alates septembrist 2024 ning selle asemel pikendada üleminekukorda vähemalt 30. detsembrist 2024 – 1. oktoobrini 2025 (9 kuud, pool maksimaalsest võimalikust).
8. Alternatiivne, ja vahest optimaalsemgi variant, oleks kehtestada üleminekukord „astmelisena“, s.t seadus annab esmalt tähtaja, mille jooksul tuleb tegevuse jätkamiseks tegevusloa taotlus esitada (näiteks kuus kuud pärast MiCA määрусega kehtima hakkamist), ning seejärel tähtaja, mille jooksul tuleb tegevuse jätkamiseks tegevusluba saada (näiteks 12 – 18 kuud pärast MiCA määрусega

kehtima hakkamist). Kui tegevusloa saamiseks ettenähtud tähtaeg jääb 18-kuulise ajaraami sisse, oleks selline lahendus kooskõlas MiCA artikliga 143(3). Vt ka tabel lisas.

9. **Teiseks**, turuosaliste ja rohkem ehk isegi nende klientide huvides oleks tarvis ka täpsemalt reguleerida olukorda, kui turuosaline kaotab õiguse teenuse osutamisega jätkata, kuivõrd on võimalik, et mõned praegustest teenusepakkujatest ei saa või soovi uut tegevusluba. Suur osa praegu VVTP-dena tegutsevatest turuosalistest hoiavad klientide varasid kas virtuaalvääringu või traditsioonilise valuuta näol (rahakotiteenuse ja vahetusteenuse osutajad), mistõttu seadus peaks täpsustama, milline on sellisel juhul seaduslik käitumisjuhised majandustegevuse peatamiseks/lõpetamiseks. Siin peaks eristama kahte olukorda.
10. Esimene on olukord, kus teenusepakkuja ei ole ettenähtud ajaks tegevusluba taotlenud või Finantsinspeksioon keeldub tegevusloa andmisest. Seadus peaks selleks puhuks andma ühese juhise, et sel juhul on teenusepakkuja õigustatud ja kohustatud kliente teavitama kliendisuhete lõppemisest ja kliendi varad tema nimetatud aadressile või maksekontole tagastama, ilma et seda loetaks ebaseaduslikuks majandustegevuseks (nt virtuaalvääringu ülekande puhul kvalifitseeruks virtuaalvääringu ülekandmine ülekandeteenuse osutamiseks, mida teenuse osutamise keelu korral teenusepakkuja teha ei tohiks). Kaaluma peaks ka võimalust, et kui VVTP-l on tegevusluba virtuaalvääringut raha vastu vahetada ja vastupidi, siis VVTP võib kliendi varade väljamaksmise eesmärgil vastava vahetustehingu teostada (nt kui kliendil on vara virtuaalvääringus, aga soovib selle välja võtta rahas; või vastupidi). Seaduses saaks ka täpsustada, et uute sissemaksete vastuvõtmine on lõpetaval teenuseosutajal igal juhul keelatud, ning kui neid klientide poolt tehakse, tuleb need tagasi saata. Teadupärast ei ole teenusepakkujal võimalik vältida seda, et klient algatab plokiahelas tema suunal sissemakse.
11. Teine on olukord, kus teenusepakkuja on tegevusluba taotlenud, aga selle andmist ei ole veel ettenähtud tähtajaks otsustatud. Praegu eelnõus sisalduv ühene keeld ka sel juhul teenuse osutamisega jätkata võib olla tõlgendatav selliselt, et pärast loa saamiseks ettenähtud tähtaja möödumist veel tegevusluba oodates ei tohi teenuseosutaja enam klientide varasid hoida ning peab need tagastama. Samas, kui on veel võimalik, et teenuseosutaja siiski tegevusloa saab, ei oleks see proportsionaalne lahendus, sest see sunniks teenuseosutajat olemasolevate klientidega ärisuhted lõpetama ning tegevusloa saamisel alustama n-ö otsust peale, seades kahtluse alla äriplaani realiseerimise, mis on mh üks osa Finantsinspeksioonile esitatavatest ja loamenetluses hinnatavatest dokumentidest. Võimalus oleks see lahendada nii, et loa andmiseks ettenähtud aja möödudes tegevusluba ootaval turuosalisel on kuni tegevusloa andmise otsustamiseni keelatud uute ärisuhte loomine, kuid olemasolevate klientide teenindamine on lubatud. Tulenevalt MiCA määruse maksimaalsest 18-kuulisest üleminekuajast tuleks seaduses ka täpsustada, et kui tegevusloamenetlus on pooleli ka 18 kuu möödudes, rakendub teenuse osutamise keeld. Vt ka tabel lisas.
12. **Kokkuvõtvalt** märgime, et olukord, kus praeguse tegevusloaga teenuseosutaja uus loamenetlus oleks pärast loa saamiseks ettenähtud aega veel pooleli, oleks operatsiooniliselt kompleksne ja täkitaks suurel määral ärilist ebakindlust ja ebaselgust – seda isegi siis, kui seadust selles osas täpsustatakse. Seetõttu oleks mõistlik seada menetlustähtajad nii, et sellist olukorda ei juhtuks, või et see risk oleks väike. Meie hinnangul aitaks seda tagada punktis 8 kirjeldatud „astmeline“ üleminekukord, mis läbi erinevate tähtaegade tegevusloa taotlemiseks ja saamiseks eraldab esimeses etapis tegijad, kes soovivad tegevusluba taotleda, ning annab neile mõistliku tähtaja menetluse läbimiseks, tagades sujuva ülemineku uuele režiimile.
13. Täname meie ettepanekuid kaalumast.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Andres Kalm
Striga Technology OÜ
Õigus- ja vastavuskontrolli juht

LISA: Tabel võimaliku üleminekorra loogika.

Tähtaeg	Sisu	Tagajärjed
30.12.2024	MiCA kohaldub. Tähtaeg viimaste regulatiivsete nõuete/suuniste kehtestamiseks.	Võimalik esitada tegevusloa taotlust
+ 6 kuud	Tegevusloa taotluse esitamise tähtaeg	1) VVTP esitab taotluse tähtajaks: majandustegevuse jätkamine 2) VVTP ei esita taotlust tähtajaks: teenuse osutamise keeld
+ 12 kuud	Tegevusloa saamise tähtaeg	1) FI annab tähtaja jooksul tegevusloa: majandustegevuse jätkamine 2) FI ei ole tähtajaks otsust teinud: majandustegevuse jätkamine, uute ärisuhete loomise keeld 3) FI keeldub tähtaja jooksul tegevusloa andmisest või tagastab taotluse: teenuse osutamise keeld
+ 18 kuud	Üleminekorra lõpp	1) FI annab tähtaja jooksul tegevusloa: majandustegevuse jätkamine, uute ärisuhete loomise keelu lõpp 2) FI ei ole tähtaja jooksul tegevusloa andnud või keeldub loa andmisest või tagastab taotluse: teenuse osutamise keeld